

บทคัดย่อภาษาไทย

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาการใช้กฎหมายต่างประเทศในศาลไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ การศึกษาถึงปัญหาการกล่าวอ้างกฎหมายต่างประเทศ, ปัญหาการพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศ และ ปัญหาการตีความกฎหมายต่างประเทศในศาลไทย

จากการศึกษาในสามปัญหาดังกล่าวข้างต้นพบว่า

1) ปัญหาการกล่าวอ้างกฎหมายต่างประเทศในศาลไทยนั้น เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ จึงเป็นที่สงสัยใน 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ผู้มีสิทธิกล่าวอ้างกฎหมายต่างประเทศในศาลไทย ได้แก่ “คู่ความ” ได้แก่ บุคคลผู้ยื่นคำฟ้อง (โจทก์), บุคคลผู้ถูกฟ้อง (จำเลย), บุคคลผู้มีสิทธิกระทำการแทนตามกฎหมาย เช่น ผู้รับมอบอำนาจโจทก์ ผู้รับมอบอำนาจจำเลย ผู้แทนนิติบุคคล ผู้แทนโดยชอบธรรม เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของผู้ล้มละลาย, ทนายความ, ผู้ร้องขอ, ผู้ร้องคัดค้าน, ผู้ร้องสอด เว้นแต่ การร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความร่วมมือโดยสมัครใจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 57 (2), คู่ความร่วมมือส่วนบุคคลผู้ร้องขอเข้ามาในคดีภายหลังศาลมีคำพิพากษานั้น ไม่สามารถกล่าวอ้างกฎหมายต่างประเทศได้ ประเด็นที่สอง ระยะเวลาในการกล่าวอ้างต้องเป็นช่วงเวลาที่สามารถกล่าวอ้างข้อเท็จจริงให้เกิดเป็นประเด็นข้อพิพาท และประเด็นที่สาม วิธีการกล่าวอ้างควรจะกล่าวอ้างในคำฟ้อง, คำให้การ และ คำฟ้องแย้ง ด้วยลายลักษณ์อักษร เว้นแต่ การกล่าวอ้างกฎหมายต่างประเทศในคำฟ้องคดีโมฆะหรือคดีไม่มีข้ออยู่ยากอาจกล่าวอ้างด้วยวาจาก็ได้

2) ปัญหาการพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศในศาลไทยนั้น พยานหลักฐานที่จะใช้พิสูจน์กฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ตัวบทกฎหมายต่างประเทศ และ พยานผู้เชี่ยวชาญ ส่วนคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญนั้น อาจถือตามประเทศอังกฤษและออสเตรเลีย กล่าวคือ ต้องเป็นผู้มีความรู้จากที่เรียนหรือจากประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้กฎหมายนั้นโดยตรงก็ได้, ผู้มีหน้าที่พิสูจน์กฎหมายต่างประเทศนั้น ได้แก่ คู่ความที่กล่าวอ้าง ศาลไทยยังไม่อาจใช้อำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติมโดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 86 วรรคสามได้, ส่วนหลักเกณฑ์การพิสูจน์นั้นก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายลักษณะพยานและระดับการพิสูจน์กฎหมายต่างประเทศนั้นต้องถึงระดับการพิสูจน์ให้เห็นว่าพยานหลักฐานนั้นน่าเชื่อถืออย่างชัดเจน (Proof by the Clear and Convincing Evidence)

3) ปัญหาการตีความกฎหมายต่างประเทศ เนื่องจากการตีความของศาลไทยค่อนข้างจะคล้ายคลึงกับแนวทางการตีความของอังกฤษ (ระบบ Common Law) หากกฎหมายที่ศาลต้องตีความเป็นกฎหมายในกลุ่มประเทศระบบ Civil Law ศาลไทยอาจต้องปรับเปลี่ยนหลักการและวิธีการตีความกฎหมายให้สอดคล้องกับระบบกฎหมาย ซึ่งมีข้อที่ศาลไทยควรคำนึงอยู่สองประการ ได้แก่ ศาลไทยอาจต้องตีความโดยพิจารณาถ้อยคำตามตัวอักษรควบคู่กับการค้นหาเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของกฎหมายนั้นไปพร้อม ๆ กัน และวิธีการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นศาลไทยต้องทำอย่างกว้างขวาง โดยเริ่มจากการพิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายนั้นทั้งหมดที่มีส่วนสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งฉบับและอาจพิเคราะห์จากประวัติความเป็นมาของการจัดทำกฎหมายนั้น ซึ่งสามารถค้นหาได้จากตัวร่างกฎหมายเดิมที่เสนอต่อสภา บันทึกลักการและเหตุผลบันทึกชี้แจงในการเสนอร่างกฎหมาย (Expose) ตลอดจนจากรายงานของคณะกรรมการสิทธิการของรัฐสภา รายงานการประชุมของสภาหรือรายงานการเตรียมร่างกฎหมาย (*travaux preparatoire*)